

YAPI BAKIMINDAN FİLLER KONUSU ANLATIMI

www.edebiyatnotu.com

YAPI BAKIMINDAN FİLLER KONUSU ANLATIMI

⇒ Fiilleri de isim soylu sözcükler gibi yapı bakımından üç grupta inceliyoruz.

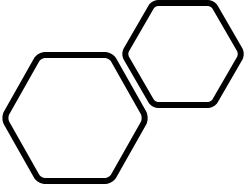
BASİT FİLLER

TÜREMİŞ FİLLER

BİLEŞİK FİLLER

BASİT FİLLER

⇒ Hiçbir yapım eki almamış fiillerdir.

⇒ Çekim eki alabilirler.

gel-, yapıyor, sevdim,...

ÖRNEK CÜMLELER

Uçarı kuşu sevdanın
Alıp başını **gitmiştir**.

Değişir rüzgarın yönü,
Solar ansızın yapraklar;

Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden.
Bir çok seneler **geçti**; dönen yok seferinden

Dünyada sevilmiş ve seven nafile **bekler**;
Bilmez ki, giden sevgililer **dönmeyecekler**.

TÜREMİŞ FİLLER

⇒ En az bir
tane yapım
eki almış
fiillerdir.

kap-tır-dı →
kök+yapım
eki+çekim eki

kara-la-mış →
kök+yapım
eki+çekim eki

aç-ıl →
kök+yapım
eki

ÖRNEK CÜMLELER

Islığımlı denesen
hemen **düşürürsün**,
Gözlerim **hızlandırır** tenhalığımlı...

Unutturmayacağım,
seni **yaşatacağım**,
Kendimi çoğalttıkça, seni
kuşatacağım,

Her zamanda, her yerde sen
bende yaşadıkça...
Sen evreninde sana
seni **aratacağım**.

BİLEŞİK FİLLER

1.KURALLI BİLEŞİK FİLLER

a. Sürerlik (Süreklilik) Birleşik Fiilleri

b. Tezlik Fiili

c. Yeterlik (Yeterlilik) Fiili

d. Yaklaşma Fiili

a) Süreerlik (Süreklilik) Birleşik Fiilleri:

⇒ FİİLE “**EDUR-**, **-EKAL-**, **-EGEL-**” EYLEMLERİ
GETİRİLEREK YAPILIR.
EYLEMİN
GERÇEKLEŞMESİNDEKİ
SÜREKLİLİĞİ İFADE EDERLER.

SİZ ŞU
KONUYU **İNCELEYEDURUN** Bİ
RAZDAN BERABER BAKARIZ.

SENİN
ARKANDAN **BAKAKALDIK**.

b) Tezlik Fiili:

⇒ Fiile “-ivermek” eylemi yapılır.

⇒ Eylemin hızlıca, kısa zamanda; bazen de beklenmedik bir zamanda aniden gerçekleştiğini ifade eder.

Kitap elimden düşüverdi.

Kadın oracıkta bayılıvermesin mi?

Sen bunları yazıver.

c) Yeterlik (Yeterlilik) Fiili:

- ⇒ Fiile “-ebilmek” eylemi getirilerek yapılır.
- ⇒ Fiile “gücü yetme, başarma” anlamı katar.
- Masayı kenara **itebilirim**. (Gücü yetme)
- Bugün yağmur **yağabilir**. (Olasılık)
- **Gidebilir** miyiz? (İzin isteme)

Yeterlilik fiilinin olumsuzunda “-ebil-” sabit fiilinin “bil-” kısmı düşebilir.

Bu konuya çalış**abil**dim. (bileşik fiil)

Bu konuya çalış**amad**ım. (bileşik fiil)

Bu konuya çalış**mad**ım. (basit fiil)

d) Yaklaşma Fiili:

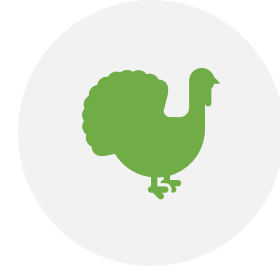
⇒ Fiile “-
EYAZMAK” eylemi
getirilerek
yapılır.

⇒ Eylemin
gerçekleşmek
üzereyken
gerçekleşmediği
ni ifade eder.

Çocuk korkudan
bayıl**AYAZDI**.

Tabağı
düşür**EYAZDIM**.

2. YARDIMCI FİİLLE YAPILAN BİLEŞİK FİİLLER

- ⇒ Bir isimle birlikte “et-, ol-, bul-, buyur-, eyle-, kıl-, yap-, ver-” gibi yardımcı fiillerin birleşmesiyle oluşan birleşik fiillerdir.
- ⇒ Yardımcı fiiller tek başlarına bir anlam ifade etmezler.
- ⇒ Yardımcı eylemle yapılan bileşik fiillerin yapısı şu şekildedir:
- **İsim + Yardımcı Eylem**

ÖRNEK CÜMLELER

Etmek

Yanındakilere her zaman yardım ederdi.

Alay etme ey gönül, bir gün sen de yaşarsın.

Olmak

Batan güneş, sen olmak vardı şimdi .

İçinde hissediyordu acıyı, pişman olmak neye yaradı.

Bulmak

Çare bulunur mu ey dost bu aşka?

Dizlerimin bağı çözüldü, boş bulundum karşısında.

Kılmak

Yaşamayı mecbur kılmıştı, yokluğunda.

Sözünü etkili kılmak istercesine bakışlarını çevirdi.

3. ANLAMCA KAYNAŞMIŞ BİLEŞİK FİLLER

⇒ Bir fiil olmak şartıyla birden fazla sözcüğün anlamca kaynaşması ile oluşturulan birleşik fiillerdir.

⇒ Deyimler bu gruba dahildir.

ÖRNEK CÜMLELER

- Sen sen ol kalp kırma.
- Mangalda kül bırakmıyor.
- Haberi alınca ağzı açık kaldı.
- Gönül bu dile düştü bir kere.
- Hoş gör gitsin aldırma.
- Al elmaya taş atan çok olur.

⇒ FİİLLE İLGİLİ DİĞER KONULARA AŞAĞIDAKİ LİNKLERDEN ULAŞABİLİRSİNİZ.

- **Fiil (EYLEM)**
- [Anlamları Bakımından Fiiller](#)
- [Fiillerde Kip](#)
- [Fiillerin Olumsuz Biçimleri – Soru Biçimleri](#)
- [Fiillerde Kip – Anlam – Zaman Kayması](#)
- [Yapı Bakımından Fiiller](#)
- [Basit ve Birleşik Zamanlı \(Çekimli\) Fiiller](#)
- [Ek Fiil \(Ek Eylem\)](#)
- [Fiilimsi \(Eylemsi\)](#)
- [Fiilde Çatı](#)